

Smeden met Kinderen.

Smeden is zo'n prachtig ambacht, zo'n bijzondere bezigheid. In het werken met kinderen zie ik nog duidelijker wat er allemaal een rol speelt, wat erbij komt kijken om te smeden en wat het met je doet.

De voorstellingen en beelden die ik hier beschrijf n.a.v. mijn ervaringen zijn *mijn* voorstellingen. Ik geef er mijn woorden aan zonder de pretentie dat het waar is. Voor mij zijn ze waarde(n)-vol, d.w.z. ze richten mijn handelen. Onderstaande bemerkingen gaan over die ervaring en dat handelen.

Over de wil.

Smeden spreekt de wil aan.

Als kinderen voor het eerst smeden moeten ze een heel aantal dingen tegelijk leren en aandacht aan schenken. Je moet goed staan, een beetje wijdbeens, voeten juist geplaatst. Je moet de hamer stevig en toch losjes ontspannen vasthouden. Je moet het ijzer stevig beet houden en de weerslag kunnen opvangen. En je moet de slag richten.

Ik hoor de kinderen zo'n eerste keer soms verzuchten: ik moet aan zoveel tegelijk denken.. Maar na een paar keer zie ik hoe het gewoonte wordt. Dat is prachtig om te zien: een kind dat steviger staat, alle aandacht bij het aambeeld en werkstuk en in z'n lichamelijke kracht present. Er gaat een grote presentie van uit. De slag wordt krachtiger en ontspannen, je ziet het meteen in de scherpte van het werkstuk.

Hier ligt een proces onder dat m.i. te maken heeft met de wil.

Als mensen het hebben over de wil en je vraagt ze waar die zit, wijzen ze als ze eerlijk zijn vaak hun voorhoofd aan. Bedoeld wordt met die wil: mijn wens of voorstelling. Fascinerend aan het smeden is dat je er met die voorstelling niet komt. Als de opdracht is een scherpe punt aan een staaf te smeden, heb je daar zonder moeite meteen een voorstelling van. Als je die 'wil' gaan uitvoeren loop je meteen vast, je zult zien het lukt je niet. Het lukt wel als je met een specifieke ritmische slag het ijzer bewerkt en zo de punt uit het ijzer laat ontstaan. Hij vormt zich als vanzelf door consequent en gericht in die handeling te blijven. Iedereen die al eens gesmeed heeft weet meteen wat ik bedoel, maar het is moeilijk je voor te stellen, je moet het doen en ervaren.

Dit uit de gerichte handeling laten ontstaan, dat is werking van de wil.

Het denken en de voorstelling heb je nodig, maar alleen om te bepalen welke slag, welke handeling je nodig hebt.

Over het vuur.

De meeste mensen en kinderen zijn aanvankelijk bang voor het vuur. En tegelijk trekt het onweerstaanbaar aan: zich rond een vuurtje scharen, kampvuur en open haard, het mooiste wat er is.

Het vuur heeft die twee kanten, lees er de grote mythologiën op na.

Ik zie aan de kinderen dat ze allereerst wat bang afstand houden, niet te dichtbij durven, ook het hete ijzer op armlengte afstand houden. En gaandeweg ontstaat er vertrouwdheid. Ik vind het indrukwekkend om te zien hoe een kind bij het vuur kan staan, die heftige nabije hitte in het gezicht verdraagt en vertrouwdheid kan uitstralen met dat element.

Het vuur vraagt voortdurend je aandacht, je moet het verzorgen, in stand houden, ook kennen: weten wanneer het goed brandt en wanneer het zorg

nodig heeft, waar de juiste hitte is. Het vuur verzorgen is deel van je werk in de smidse.

Als je een stuk ijzer in het vuur steekt mag je aandacht alléén nog daar bij zijn. Een moment onachtzaamheid, een paar tellen te lang erin laten kan betekenen dat het ijzer verbrandt, je ziet in een sproeiende vonkenregen je werkstuk teloor gaan – en dat is een harde leerschool.

Dat maakt dat het omgaan met vuur concentratie brengt.

Het ijzer moet gesmeed worden als het heet is. Je hebt alleen die korte tijd tussen hitte en afkoeling om je bewerking uit te voeren. Er ontstaat een ritme tussen verhitten en bewerken dat gedragen wordt door focus en concentratie. Je moet je gereedschap binnen handbereik hebben, je moet weten wat je gaat doen en het meteen doen.

Ook hier zit iets onder, onder deze praktische bemerkingen over het vuur.

Ik ervaar en verwoord het zo: vuur heeft te maken met mijn ik. Vuur vergt bewustzijn, zolang ik met mijn bewustzijn erbij ben, gaat het goed. Het is niet een kwestie van het vuur beheersen, eerder van samenwerken, erbij zijn. Het vuur is te groots om te willen beheersen, ik zou het er niet toe willen uitdagen. Maar ik kan er mee samen-werken. Het vuur en ik zijn verwant.

Ik merk dat wanneer ik niet goed in mijn vel zit en toch wil gaan smeden. Zelfs het vuur aan het branden krijgen lukt dan vaak niet. Ik ben te gehaast of niet vol met mijn aandacht erbij. Hoe dan ook, het lukt gewoon niet, laat staan dat ik goed zou kunnen smeden. Het vuur aansteken is daarmee ook een speciale handeling, bijna een meditatief begin. Ik schenk er veel aandacht aan en leer de kinderen hoe ze het vuur zorgvuldig kunnen opbouwen.

De regels in de smidse.

Van een kind die mate van bewust erbij zijn vragen zoals het vuur dat nodig heeft, kan dat wel? Een kind heeft toch nog niet zo dat ik-bewustzijn ter beschikking, heb ik me vaker afgevraagd.

Ik maak het hanteerbaar door een paar grondregels in de smidse, waar iedereen zich aan houdt – ik kies de omweg via de afspraak en de gewoonte.

Regel 1: als je ijzer in het vuur ligt blijf je met je aandacht erbij.

Al breekt er achter je een stoeipartij uit of wordt er een mop verteld, jij bent met je aandacht bij je ijzer; of je neemt het ijzer uit het vuur.

Regel 2: heet ijzer gaat voor.

Als iemand met een heet stuk ijzer aankomt wordt ruim baan gemaakt. Ook al ben jij nog bezig op het aambeeld, op het moment dat iemand met ijzer uit het vuur komt, maak je plaats want je moet ijzer (kunnen) smeden als het heet is.

Daarmee ontstaat er een werksfeer waarin de kinderen op elkaar letten.

De ongelukjes gebeuren wanneer iemand zo gedreven in z'n eigen werkstuk opgaat dat hij vergeet dat er anderen om hem heen zijn.

Regel 3: moe worden betekent pauze maken.

Dat duidt op een andere eigenschap van het (werken met) vuur die ik uit eigen ervaring ken. Je kunt zo opgaan in het werk - het krijgt dan iets monomaan gedrevens - dat je alles vergeet, de anderen om je heen maar ook de grenzen van je eigen energie. Het vuur laadt je op en je merkt niet hoe moe je bent en dan gebeuren ongelukjes, met het werkstuk of met jezelf.

Ik vertaal dat soms in: zo gauw je je gereedschap een keer laat vallen, ben je zonder dat je het merkt moe aan het worden. Even pauze maken want anders

verknal je je werk of maak je een pijnlijke vergissing – één keer een stuk ijzer aan het verkeerde einde aanraken betekent een fikse brandblaar, niet fijn.
Regel 4: in de smidse niet stoer doen.

Stoer doen is leuk maar niet in de smidse. Het straft zich onmiddellijk af, je bent met te gevaarlijke dingen bezig. Hier komt verantwoordelijkheid om de hoek kijken. Mijn ervaring is dat de behoefte aan stoer doen en haantjes-gedrag na de eerste middag voorbij is. De aard van het werk lijkt een zodanig diepe ervaring te bewerken, dat dit niet meer aan de buitenkant gezocht hoeft te worden, de stoerheid zit van binnen.

Maart 2009